

Россошанська О. В.

ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В статті сформульовані епістемологічні положення, з яких доцільно вивчати проблему забезпечення економічної безпеки інноваційних проєктно-орієнтованих підприємств. Запропонована графічна загально-предметна модель наукового дослідження. Розкриті особливості області дослідження з урахуванням розуміння відкритості інновацій та їх системного представлення.

Ключові слова: модель дослідження, відкриті інновації, проєктно-орієнтоване підприємство, ціле, система.

1. Вступ

В сучасних умовах економіки знань передові позиції зайняли підприємства нового типу: інноваційні, наукоємні, що навчаються, креативні, караоке-компанії тощо (далі інноваційні підприємства). Незважаючи на різну назву, відмінною ознакою таких підприємств є значно більш інтенсивне використання знань як джерела конкурентних переваг. Їх діяльність реалізується під девізом «Щоб вижити і «розквітати» варто озброїтись найбільш убивчою зброєю — знаннями... Основний засіб виробництва — це скромна сіра речовина вагою приблизно 1,3 кг. Це людський мозок... Перевага у знаннях — це остання зброя, яка залишилась у конкурентній боротьбі» [1, с. 9, 31, 34]. В умовах посилення конкурентної боротьби, принципово нових умовах господарювання (постійного прояву фаз хаосу [2]) особливу актуальність набуває проблема забезпечення економічної безпеки підприємства.

2. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями

На сьогодні в наукових публікаціях проблема забезпечення економічної безпеки розглядається для підприємств, так званих, індустріальної та інформаційної економік і переважно в ситуаціях позитивного їх розвитку [3, с. 5]. Для інноваційних підприємств ця проблема залишається повністю відкритою. А з урахуванням підвищення турбулентності зовнішнього середовища актуальність її розв'язання різко підвищується. Крім того для можливості реагування на зовнішні зміни ці підприємства переходять на відносно новий для багатьох з них проєктно-орієнтований вид управління [4]. Такий вид управління підтверджує свою ефективність не тільки в управлінні традиційними великими підприємствами, але і малими і середніми підприємствами, котрі об'єднані в мережеві структури [5]. Крім того управління проєктами на сьогодні є єдиною ефективною методологією впровадження інновацій [6]. Одна

з переваг цієї методології пов'язана із специфічною культурою праці проєктних команд, для яких гнучкі методи, нечітке бачення є природним [7]. Поєднання в одному підприємстві таких управлінських інновацій, як наукоємність та проєктна орієнтація, ставить перед ними завдання найскорішого створення (або реорганізації) на принципово нових основах служб безпеки. Тому вони чекають від науки працюючих в реальних сучасних умовах методів і інструментів розв'язання цих задач.

3. Аналіз досліджень і публікацій, в яких вирішувалась дана проблема іншими вченими, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на те, що проблеми економічної безпеки економічною наукою почали системно вивчатись з середини 70-х років ХХ століття, на сьогодні існує вже достатньо велика кількість досліджень, починаючи від філософського рівня, і завершуючи предметно-прикладним. Вони розглянуті в працях таких вчених-економістів (відповідно до їх фахової спеціалізації), як Л. І. Абалкін, І. А. Белоусова, В. М. Гець, М. О. Кизим, Г. Б. Клейнер, О. Г. Козаченко, О. М. Ляшенко, В. М. Тамбовцев, Л. Г. Шемаєва та інші. Як зазначено в роботі [8], у ХХІ столітті змінилась форма представлення матеріалу з цього питання: «кількість статей у наукових виданнях на тему безпеки скоротилась, але збільшилась кількість дисертацій, присвячених цій тематиці». В Україні у 2008 р. навіть з'явилась наукова спеціальність 21.04.02 — Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності. З аналізу табл. 1 виходить, що в Росії та інших країнах колишнього СРСР питання економічної безпеки та інновацій переважно розглядаються в рамках спеціальності «Економіка та управління народним господарством». Як видно з назв дисертацій, які прямо корелюються з предметом їх дослідження, більшість дисертацій присвячена питанням забезпеченню економічної безпеки в умовах, пов'язаних з інноваціями, або інноваційній діяльності в системі економічної безпеки. Тобто, економічна безпека

розглядалась в контексті інноваційної діяльності підприємств, але не інноваційних підприємств, тим більше не проектно-орієнтованих.

В такому саме контексті в дисертації С. М. Шкарлета [9] розв'язана проблема формування економічної безпеки підприємств засобами активізації їх інноваційного розвитку. Це одна з перших робіт, в якій успішно реалізована спроба синергічного поєднання інноваційного розвитку та формування а рахунок його активізації необхідного стану економічної безпеки. В роботі фактично розглядається конкретний інструментарій забезпечення економічної безпеки — активізація інноваційного розвитку. Але питання виявлення сутності того, а що визначає економічну безпеку інноваційних проектно-орієнтованих підприємств, залишилось відкритим. При цьому економічна безпека трактується як «об'єктивна дійсність суб'єкта у певних умовах, що базується на активній взаємодії цього суб'єкта та умов його існування, якими він опанував у процесі власної самореалізації і здатен контролювати» [9]. В дисертаційній роботі О. М. Ляшенко [10] економічна безпека підприємства тлумачиться як «результат керованих процесів досягнення тріади цілей управління економічною безпекою підприємства, що забезпечує набуття певної міри його економічної свободи в межах наявних об'єктивних і суб'єктивних обмежень». При цьому квінтесенцією управління економічною безпекою вважається «взаємоузгодженість інтересів, носії яких — агенти зовнішнього та внутрішнього його середовища» [11]. За даними аналізу наукового знання стосовно існуючих дефініцій категорії «економічна безпека». В роботі [12] виявлені найбільш значущі підходи до розкриття сутності цієї категорії, а саме:

- з точки зору захищеності її національних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз;
- як сукупність умов та факторів;
- з позиції економічної незалежності країни;
- як стійкість національної економіки;
- як процес задоволення потреб.

Незважаючи на те, що ці підходи розглядались відносно країни, вони відображають аналогічні підходи і для суб'єктів господарювання. Але сьогодні існує бачення ««безпеки/небезпеки»... як характеристики нашої власної діяльності, а системне уявлення про останню поєднує в єдине джерело небезпеку та об'єкт, якому

загрожують. Небезпеку завжди корисніше та продуктивніше трактувати як внутрішню і пов'язувати її не з «небезпечними природними процесами» або «витівками ворогів», а з дефіцитом власних засобів і методів роботи. Інакше кажучи, джерелом будь-яких і всіляких небезпек є ми самі, а уявлення про зовні покладених небезпеках суть не більш, ніж «перетворені форми», міфологеми психологічного походження» [13]. Такої позиції притримується і автор цієї статті, який «небезпеку/невпевненість/безпеку» розглядає як «усвідомлене суб'єктивне сприйняття «недостатності/невпевненості (у достатності/недостатності)/достатності» методів та засобів забезпечення власної безперервної діяльності в організованих штучних або природних цілісностях» [14]. З цих позицій системні дослідження щодо забезпечення економічної безпеки відносно нової категорії підприємств — інноваційних проектно-орієнтованих, практично знаходяться на початковій стадії. Для можливості широкомасштабного розгортання таких досліджень необхідно визначитись з ідеалізованим об'єктом та загально методологічними положеннями їх проведення.

4. Мета статті

Метою даної роботи є розкриття особливостей сучасного стану дослідницької області інноваційних проектно-орієнтованих підприємств для можливості розуміння сутності забезпечення їх економічної безпеки. Виходячи з методологічних основ побудови загальної предметної моделі наукової дисципліни [15], потрібно з початку чітко представити, перш за все, суб'єкта наукового дослідження, його базові погляди на процес пізнання. Другим компонентом виступає об'єкт, який розуміється як фрагмент, зріз, сторона, «шматок» реальної дійсності, на який спрямована дослідницька діяльність суб'єкта. Це визначає ті задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої цілі. А саме: представити базові погляди автора через систему епістемічних положень; розробити модель, в якій об'єктом дослідження виступає інноваційне проектно-орієнтоване підприємство; виявити з позицій найбільш масштабного елемента моделі особливості сучасного стану середовища функціонування інноваційних проектно-орієнтованих підприємств з позиції забезпечення їх економічної безпеки.

Таблиця 1

Вибірковий перелік дисертацій, захищених з питань економічної безпеки в контексті інноваційного розвитку

№ п/п	Формальні атрибути дисертації
1	Пережогина, О. Н. Інноваційний розвиток господарюючих суб'єктів в системі економічної безпеки: дис. канд. екон. наук. : 08.00.05. — Казань, 2007
2	Рахимов, О. Н. Інноваційна політика і формування економічної безпеки підприємства : дис. канд. екон. наук. : 08.00.05. — Душанбе, 2009.
3	Пралиев, Ж. С. Удосконалення механізму забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах глобальної нестійкості: дис. канд. екон. наук. : 08.00.05. — Алмати, 2010.
4	Конюхів, А. В. Застосування інноваційної стратегії в забезпеченні економічної безпеки Росії : дис. канд. екон. наук. : 08.00.01. — Спб., 2011.
5	Фирсов, В. А. Особливості економічної безпеки Росії в умовах переходу на інноваційний тип розвитку : дис. канд. екон. наук. : 08.00.05. — М., 2011.
6	Валетдинова, Е. Н. Організаційно-ресурсне забезпечення інноваційної діяльності підприємства в системі економічної безпеки : дис. канд. екон. наук. : 08.00.05. — Спб., 2011.
7	Барт, А. А. Забезпечення економічної безпеки Росії в умовах формування інноваційної економіки : дис. канд. екон. наук. : 08.00.05. — Казань, 2012.

5. Виклад основного матеріалу

Виходячи з задач дослідження, викладемо початкові положення епістемології як авторського бачення філософського інструментарію пізнання. В першу чергу, це аксіологічні положення дослідження. Вони повинні базуватися на аксіомах, які відповідають ціннісним орієнтирам і інтересам суб'єкта пізнання [16]. Аксіологічні аксіоми відображають, передусім, ті цінності, які пропагує наукова школа, до якої відносить себе автор статті.

Аксіома 1. Особа є вищою цілісною цінністю цивілізації. **Аксіома 2.** Діяльність особи визначається її світоглядною позицією. **Аксіома 3.** Світоглядна позиція формується на сприйнятті особою цінностей в аспекті корисності, радості, осяяння.

Гносеологічні положення сформульовані у вигляді постулатів.

Постулат цілісності. Все, що сприймає особа, є цілісністю (континуумом). З цього постулату виходить, що незалежно від просторово-часового розміру і суті сприйманого особою, воно є ціле. Тому в подальшому для позначення різномасштабних явищ однієї сутності використовується термін «метрика». Метрика нами сприймається як багатовимірна система координат, осі якої відображають різні сутності, в яких вивчається (сприймається, розглядається та ін.) континуум.

Постулат системності. Все, що сприйнято особою, представляється в її свідомості у вигляді сконструйованих цільових системних моделей континууму (цілого). Тобто система — це сконструйована особою в її свідомості цільова модель цілого. Система — це знання про ціле, яке особа потім може виразити однією з мов, зрозумілою (чи незрозумілою) певній частині людського континууму. Таким чином, можна стверджувати, що в реальності ніяких систем немає. Система — це тільки спосіб представлення реальності.

Постулат тріадності-квартильності. Мінімальне представлення будь-якої сприйнятої особою цілісності — тріадне, тому знання як система теж тріадні. У роботі [17] була доведена розумна достатність чотирьох компонентів для системного опису будь-яких цілостей. Тобто максимальне представлення — квартильне.

З позиції наведених епістемічних положень опишемо онтологічну картину дослідження через визначення системи термінів. Для цього побудуємо загально-предметну графічну модель наукового дослідження і розглянемо її для проблеми забезпечення економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств (рис. 1). Для позначення метрик моделі використаємо терміни та їх змістовні визначення з роботи [15], які запропоновані для загальної предметної моделі наукової дисципліни. Розкриємо визначення цих термінів з позиції зазначеної проблеми дослідження.

Об'єктом дослідження (аналог об'єкта наукової дисципліни [15]) як продуктом взаємодії суб'єкта та об'єктивної реальності і як таким, що не існує поза суб'єктом, виступає інноваційне проектно-орієнтоване підприємство, тобто те, на що спрямована дослідницька діяльність суб'єкта. Об'єктом знання, який еквівалентний предмету дослідження і є результатом взаємодії суб'єкта та об'єкта дослідження, виступають процеси забезпечення економічної безпеки інноваційного проектно-орієнтованого підприємства, тобто те, що вишукується суб'єктом в об'єкті дослідження. Але з урахуванням постулатів

системності та тріадності-квартильності суб'єкт сприймає як ціле дослідницьку область (область дослідження). Це така область, в якій об'єкт дослідження затребуваний, і де результати його діяльності необхідні для того, щоб функціонувала область дослідження. Для нашого випадку це область, в якій об'єкт дослідження реалізує усі свої базові економічні функції: вживання, виробництво, обмін, розподіл [18]. Область дослідження може формулюватись як в межах однієї науки, так і на стику наук [15]. Проте сьогодні вже чітко зрозуміло, що в умовах «ревізії фундаментальних понять і положень економічної науки... пошук нових рішень повинен йти по «широкому фронту» — не тільки в чисто економічній області, а і в міждисциплінарній сфері суміжного знання, там, де економіка граничить з політикою, етикою, філософією, психологією, соціологією та інше [19]. Наступна метрика — область знань, яка еквівалентна предметній області. Вона позначає ті ситуації, процеси, відносини, речі, до яких належить нове знання, яке потрібно отримати. В нашому випадку таким знанням повинні бути знання про сутність процесів забезпечення економічної безпеки інноваційного проектно-орієнтованого підприємства.

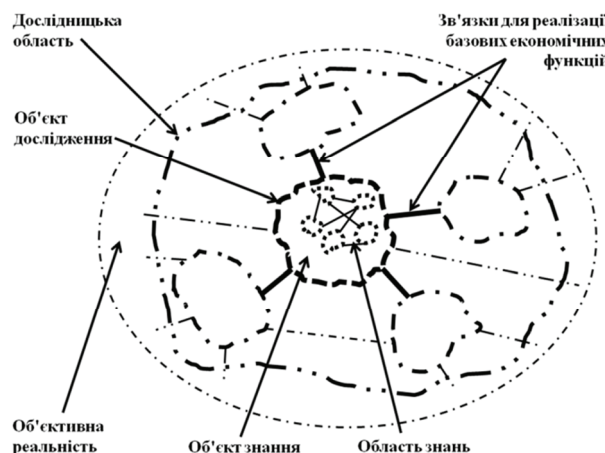

Рис. 1. Загально-предметна модель наукового дослідження

Тобто, з позиції визначених епістемічних положень суб'єкт одночасно розглядає проблему в чотирьох метриках: області дослідження, об'єкту дослідження, предмету дослідження (об'єкту знань) та предметній області (область знань). З позицій традиційного системного підходу [20] розглядаються три рівні (а не метрики): система, надсистема, підсистема. Як бачимо, запропонована модель відрізняється від раніше відомих.

Найбільш доцільно зміст цієї моделі починати з області дослідження. Треба з'ясувати, які особливості сьогодні існують з позиції головної відмінної ознаки цілого — інноваційності. Для цього проведемо аналіз останніх публікацій в спеціалізованому фаховому виданні «International Journal of Business Innovation and Research» за останні п'ять років.

В рамках метрики «область дослідження» сьогодні потрібно враховувати те, що західний світ вступив в епоху нового підходу до інновацій: переходу від закритих інновацій до парадигми відкритих інновацій [21]. Це викликано тим, що різко знижується віддача від крупних інвестицій в дослідження та розробки. З такою

ситуацією стикнулася, наприклад, вся світова фармацевтична промисловість, що є серйозною підставою її переходу до моделі відкритої інновації [22]. Цей факт свідчить про те, що з позицій забезпечення економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств необхідні нові підходи забезпечення безпеки відкритості, а не безпеки захищеності. Такий висновок суперечить прийнятому сьогодні традиційному підходу до забезпечення безпеки шляхом створення стану захищеності від загроз [10, 23]. Парадигма відкритості інновацій передбачає зміну організації діяльності, в першу чергу, на стадії процесу розробки нових продуктів [24].

Сьогодні є встановленим факт того, що підприємства виживають та функціонують завдяки розвитку своїх ключових компетенцій за рахунок своїх досліджень та розробок [6]. Проте з точки зору їх економічної безпеки потрібно розуміти межу необхідних витрат на ці цілі. Важливу інформацію для відповіді на це питання містить робота [25]. Її авторами встановлено, що зростання бізнесу не залежить тільки від величини власних вкладень на дослідження та розробки. Вони також залежать від відносного обсягу цих вкладень у порівнянні з витратами конкурентів. При цьому зазначено, що залежності між зростанням бізнесу та вкладеннями в різних галузях промисловості відрізняються в силу унікальних особливостей динаміки розвитку різних галузей. З цього можна зробити висновок, що при оцінці економічної безпеки необхідно враховувати динамічні показники (а не статичні, бухгалтерські), які пов'язані з дослідженнями та розробками.

Для багатьох українських підприємств в умовах обмежень фінансових можливостей важливими є результати, отримані в роботі [26]. Вони стосуються інноваційної діяльності в країнах, що розвиваються. На прикладі дослідження 255-ти Туніських фірм-виробників показано, що нерегулярні вкладення в дослідження та розробки більш ефективні, ніж безперервні з позиції успішного розвитку інновацій. Це пояснюється тим, що безперервні вкладення потребують великих фінансових ресурсів. А саме головне — отримані результати досліджень і розробок для їх використання передбачають наявність у підприємства високих технологічних компетенцій. Сьогодні більшості українських підприємств не притаманні такі компетенції. Виходячи з цього, для українських підприємств, які стратегічно намітили перехід до категорії інноваційних проектно-орієнтованих підприємств важливо, щоб інновації впроваджувались, в першу чергу, у формування технологічних компетенцій. З точки зору забезпечення економічної безпеки такої діяльності першочерговим є розуміння її правильної організації. В цьому плані важливішим є відхід від лінійної моделі розуміння інноваційного процесу і, як мінімум, перехід до нелінійної [27]. Інноваційні процеси в категоріях нелінійності почали розглядатись вже у 80-х роках ХХ століття. Проте сьогодні такого розуміння недостатньо.

Практичний досвід авторів статті [28], який базується на результатах реалізації спільних проектів вищих навчальних закладів та промислових підприємств, показав доцільність застосування системного підходу для швидкого зростання попиту на їх продукцію за рахунок інновацій та інноваційних стратегій. В роботі [29] інновації розглядаються вже як складні адаптивні системи, в яких реалізуються нелінійні процеси. Тому цілком логічним є пропозиція, висловлена в роботі [30]: роз-

глядати інноваційну діяльність як інноваційну систему, управління якої проводити на принципах управління проектами.

6. Перспективи подальших досліджень у даному напрямку

Перехід на системний підхід до розгляду інноваційної діяльності дозволить використати в подальших дослідженнях універсальну системну модель [17] для формалізації області дослідження, об'єкту дослідження, об'єкту знань та області знань. Тоді наступним кроком необхідно розглядати особливості об'єкту дослідження — інноваційного проектно-орієнтованого підприємства. А основними критеріями його економічної безпеки будуть виступати компетенції як підприємства в цілому, так і кожного окремого співробітника забезпечувати безперервну діяльність з реалізації базових економічних функцій в умовах постійного впровадження інновацій.

7. Висновки

На сьогодні в галузі економічної безпеки як наукового напрямку склався підхід, який розглядає питання економічної безпеки суб'єктів господарювання в основному з позиції їх галузевої приналежності (банки, промислові підприємства) або особливостями їх організації (акціонерне товариство) або за розміром (малі, середні підприємства). Але при цьому не враховується головне на сьогодні питання, за рахунок чого забезпечується його конкурентоспроможність. Головним виступають інновації, які неможливо ефективно впроваджувати без використання методології управління проектами. Тобто необхідна додаткова класифікація суб'єктів господарювання за ознакою інтенсивності і масштабності застосування нових знань як джерела інновацій. Саме розуміння особливостей інновацій як відкритих систем дасть змогу виявити сутність забезпечення економічної безпеки підприємств, які стратегічно рухаються до категорії інноваційних проектно-орієнтованих.

Література

1. Нордстрем, К. Бизнес в стиле фанк: Капитал пляшет под дудку таланта [Текст] / Кьелл А. Нордстрем, Йонас Риддерстралле. — [5-е изд.]. — СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2004. — 325 с.
2. Bhattacharyya, S. Reflections on mapping chaos in the business organisational landscape / S. Bhattacharyya, Rangarajan R. Som, Kartik G. Vyas // International Journal of Business Innovation and Research, 2012, Vol. 6, No. 1, pp. 76–116.
3. Koroliov, M. I. Economic security of a firm: theory, practice, choice of strategy / M. I. Koroliov. — М. : Economy, 2011. 284 p.
4. Turner, J. Rodney. The Handbook of Project-based Management: Leading Strategic Change in Organizations / Rodney J. Turner. [3d edition]. McGraw Hill Professional, 2008. — 452 p.
5. Canavesio M. Enterprise modeling of a project-oriented fractal company for SMEs networking / Mercedes M. Canavesio, Ernesto Martinez // Journal Computers in Industry. V. 58, Is. 8–9, December, 2007. — pp. 794–813.
6. Майкл Л., Стремительные инновации [Текст] / Майкл Л. Джордж, Джеймс Воркс, Кимберли Вотсон-Хемфилл / пер. с англ. — К. : Companion Group, 2006. — 350 с.
7. Hannola L. Application of agile methods in the innovation process / L. Hannola, J. Friman, J. Niemimuukko // International Journal of Business Innovation and Research, 2013, Vol. 7, No. 1. — pp. 84–98.

8. Атаманов, Г. А. О необходимости новых подходов к исследованию феномена экономической безопасности [Текст] / Г. А. Атаманов, А. Ф. Рогачев // Научно-технические ведомости СПбГПУ. Экономические науки. — 2009. — № 1(71). — С. 320–325.
9. Шкарлет, С. М. Формування економічної безпеки підприємств засобами активізації їх інноваційного розвитку [Текст] : автореф. дис. ... д-ра. екон. наук: 08.00.04 / Сергій Миколайович Шкарлет; ДВНЗ «Київ. нац. економічн. ун-т імені Вадима Гетьмана». — К., 2008. — 33 с.
10. Ляшенко, О. М. Управління економічною безпекою підприємства [Текст] : автореф. дис. ... д-ра. екон. наук: 08.00.04, 21.04.02 / Олександра Миколаївна Ляшенко; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2012. — 36 с.
11. Kozachenko G. Enterprise economic security management conception / Ganna Kozachenko, Oleksandra Lyashenko, Volodimir Bezbozhnyy // ТЕКА Ком. Mot. i Energ. Roln. — OL PAN, 2010, 10A. — pp. 263–270.
12. Чететова, Н. Ф. Теоретичні підходи до формування сучасної системи економічної безпеки [Текст] / Н. Ф. Чететова // Зовнішня торгівля. Економічна безпека / Ун-т економіки та права «КРОК». — Вип. 6. — 2011. — С. 42–47.
13. Кортунов, С. Становление политики безопасности [Электронный ресурс] [Текст] / Сергей Кортунов. — Режим доступа: <http://viperson.ru/wind.php?ID=263722&soch=1>. — Загл. с экрана.
14. Россошанська, О. В. Оціночні критерії компетентності співробітників з позиції забезпечення економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств [Текст] / О. В. Россошанська // Вчені записки Університету «КРОК». — К. : Ун-т економіки та права «КРОК», 2012. — Вип. 32. — Т. 1. — С. 110–116.
15. Алиев, У. Ж. Методология построения общей предметной модели научной дисциплины (к обоснованию теоретической экономики) [Текст] / Урак Жолмурзаевич Алиев // Теоретическая экономика. — 2011. — № 3. — С. 7–18.
16. Философский энциклопедический словарь [Текст] / ред.-сост. Е. Ф. Губский и др. — М. : ИНФРА-М, 2009. — 569 с.
17. Россошанская, О. В. Особенности планирования проектов на основе системной модели [Текст] / О. В. Россошанская // Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. праць. — Луганськ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — 2000. — № 1. — С. 57–62.
18. Клейнер, Г. Б. Системный ресурс экономики [Текст] / Г. Б. Клейнер // Вопросы экономики. — 2011. — № 1. — С. 89–100.
19. Клейнер Г. О границах неограниченного [Текст] / Г. Клейнер // Вопросы экономики. — 2012, № 2. — С. 140–145.
20. Рач, В. А. Методология системного підходу та наукових досліджень: навчальний посібник [Текст] / В. А. Рач, О. В. Ігнатова. — Луганськ : вид-во СХУ ім. В. Даля, 2010. — 210 с.
21. Savitskaya I. M. A framework for comparing regional open innovation systems in Russia / I. Savitskaya, M. Torkkeli // International Journal of Business Innovation and Research, 2011, Vol. 5, No. 3. — pp. 332–346.
22. Subramanian R. C. The evolution of research and development in the pharmaceutical industry: toward the open innovation model — can pharma reinvent itself? / R. Subramanian, J. Toney, C. Jayachandran // International Journal of Business Innovation and Research, 2011, Vol. 5, No. 1. — pp. 63–74.
23. Гнилицкая, Л. В. Теоретические основы экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности [Текст] / Л. В. Гнилицкая, П. Я. Прыгунов, А. И. Захаров // Зовнішня торгівля. Економічна безпека / Ун-т економіки та права «КРОК». — Вип. 7. — 2011. — С. 15–21.
24. Syed Awais Ahmad Tipu. Open innovation process in developing-country manufacturing organisations: extending the Stage-Gate model / Syed Awais Ahmad Tipu // International Journal of Business Innovation and Research, 2012, Vol. 6, No. 3. — pp. 355–378.
25. Iskin I. A. Do investments in research and development translate to sales? / I. Iskin, T. Daim, A. Cutar // International Journal of Business Innovation and Research, 2011, Vol. 5, No. 5. — pp. 510–525.
26. Boujelben S. The effect of internal R&D efforts and external technology sourcing on achieving innovations in developing countries: the case of Tunisian manufacturing firms / S. Boujelben, H. Fedhila // International Journal of Business Innovation and Research, 2010, Vol. 4, No. 4. — pp. 338–357.
27. Бекетов Н. В. Инновационная деятельность и инновационный процесс: сущность и основные этапы исследования в экономической литературе [Текст] / Н. В. Бекетов // Экономический анализ: теория и практика, 2008, № 3.
28. Czuchry A. A systematic approach to promoting effective innovation: a conceptual framework and managerial implications / A. Czuchry, M. Yasin, T. Peisl // International Journal of Business Innovation and Research, 2009, Vol. 3, No. 6. — pp. 575–595.
29. Dershin H. A framework for managing innovation / H. Dershin // International Journal of Business Innovation and Research, 2010, Vol. 4, No. 6. — pp. 598–613.
30. Рач, В. А. Проектная деятельность в современных условиях [Текст] / В. А. Рач // Корпоративные системы. Журнал передовых технологий. — № 5/2004. — С. 11–14.

**ОСОБЕННОСТИ СОСТОЯНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ
ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТНО-ОРИЕНТИРОВАННЫХ
ПРЕДПРИЯТИЙ**

В статье сформулированы эпистемологические положения, с позиции которых целесообразно изучать проблему обеспечения экономической безопасности инновационных проектно-ориентированных предприятий. Предложена графическая общепредметная модель научного исследования. Раскрыты особенности области исследования с учетом понимания открытости инноваций и их системного представления.

Ключевые слова: модель исследования, открытые инновации, проектно-ориентированное предприятие, целое, система.

Россошанська Ольга Валентинівна, кандидат економічних наук, доцент, проректор, завідувач кафедри менеджменту, Луганська державна академія культури та мистецтв

Россошанская Ольга Валентиновна, кандидат экономических наук, доцент, проректор, заведующая кафедрой менеджмента, Луганская государственная академия культуры и искусств

Rossoshanskaya Olga, Lugansk State Academy of Culture and Arts